
-----Betreft: Interne audit naleving AVG inzake afhandeling toeslagenaffaire

Datum: 12 augustus 2022

Door: [REDACTED], functionaris voor gegevensbescherming

Aanleiding:

Sinds 25 mei 2018 is de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) van kracht. In deze verordening is opgenomen dat bepaalde organisaties, waaronder gemeenten, een functionaris voor gegevensbescherming (FG) moet aanstellen. Deze FG is adviseur en toezichthouder op de juiste naleving van de AVG.

In het kader van de toezichthoudende taak binnen de gemeente Zoetermeer is naar het proces rond de afhandeling van de toeslagenaffaire gekeken. Naar de wijze van gegevensverwerking en of het proces wordt uitgevoerd op de wijze zoals in de overeenkomsten/machtigingen met de belastingdienst is afgesproken.

Hieronder de bevindingen, voorzien van aanbevelingen.

Verzoek aan de afdeling om de aanbevelingen op te pakken.

Toeslagenaffaire:

De Belastingdienst heeft gemeenten gemachtigd om contact op te nemen met slachtoffers van de toeslagenaffaire in hun gemeente. De Belastingdienst heeft hiervoor een technische voorziening beschikbaar gesteld waarmee veilig persoonsgegevens uitgewisseld kunnen worden. De gemeente mag, binnen de instructies van de Belastingdienst, gegevens uit deze database halen om de slachtoffers te benaderen en te bespreken welke ondersteuningsmogelijkheden er zijn.

Met de belastingdienst is een verwerkersovereenkomst afgesloten met afspraken, over hoe om te gaan met de beschikbaar gestelde (persoons)gegevens. De gemeente is hierin aangemerkt als verwerker en de Belastingdienst als verwerkingsverantwoordelijk.

Toelichting verantwoordelijke afdeling:

Binnen de gemeente Zoetermeer wordt de afhandeling van de toeslagenaffaire door de afdeling sociaal domein uitgevoerd.

Op 2 augustus heeft een gesprek met de projectleider toeslagenaffaire [REDACTED] plaatsgevonden. Hij heeft een toelichting gegeven op de werkwijze/proces en de verwerking van de (persoons)gegevens.

Proces:

De verwerkersovereenkomst is doorgenomen en er is inzage geweest in de wijze van dossieropslag.

In het kort komt dit neer op het volgende:

Indien betrokkenen het gemeentelijke traject van ondersteuning in gaan worden er afzonderlijke dossiers aangelegd. In deze dossiers wordt een Plan van Aanpak en de eventuele verstrekkingen/kwijtscheldingen waar de betrokkenen voor in aanmerking komen opgenomen.

Deze dossiers worden opgeslagen op Sharepoint.

Geconcludeerd kan worden dat het proces van gegevensverwerking wordt uitgevoerd zoals in de overeenkomst met de belastingdienst is overeengekomen met één verklaarbare afwijking daar waar het gaat om het verwijderen van gegevens van mensen die niet wensen mee te werken (zie punt 2.4).

Hier onder wordt op een aantal AVG vereisten nader ingegaan:

		Werkwijze	Advies
1	Juridisch		
1.1	Wettelijke grondslag	<p>Grondslag AVG: artikel 6 lid 1 sub e AVG: de verwerking is noodzakelijk voor de vervulling van een taak van algemeen belang of van een taak in het kader van de uitoefening van het openbaar gezag dat aan de verwerkingsverantwoordelijke is opgedragen.</p> <p>Wet houdende regels ten behoeve van de hersteloperatie toeslagen (Wet hersteloperatie toeslagen). Is in voorbereiding</p>	
1.2	AVG eisen	<p>Proportionaliteitsvereiste: Het proportionaliteitsvereiste brengt met zich mee dat het doel van de verwerking van de persoonsgegevens in verhouding moet staan tot de inbreuk op de privacy van de betrokkene. Aan dit vereiste wordt voldaan.</p> <p>Subsidiariteitsvereiste: Het subsidiariteitsbeginsel brengt met zich mee dat onderzocht moet worden of het doel ook op een andere wijze kan worden bereikt. Een wijze waarbij de inbreuk op de privacy van de betrokkene minder is. Aan dit vereiste wordt voldaan.</p>	

2	Documenten		
2.1	Is er een Data Protection Impact Assessment (DPIA) uitgevoerd?	<p>Een DPIA is een onderzoek naar de privacyrisico's en de maatregelen om de risico's te beperken bij gegevensverwerking.</p> <p>Daarnaast is het een belangrijk instrument om te kunnen aantonen dat de gemeente voldoet aan de verplichtingen van de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG).</p> <p>In eerste instantie lijkt de verwerkingsovereenkomst die afgesloten is met de belastingdienst voldoende. Dit zou het geval zijn indien de betrokkenen zouden instromen in de reguliere dienstverlening van de gemeente. Dit is echter niet het geval. De betrokkenen hebben recht op andersoortige vergoedingen waar de gemeente ook verantwoording over moet afleggen. Hierdoor is het noodzakelijk om afzonderlijke dossiers aan te leggen. Het gaat dan om dossiers met waarin (bijzondere) persoonsgegevens worden opgeslagen. Vanwege dit proces zou het goed zijn om alsnog een DPIA uit te voeren en de risico's van de verwerking en de genomen maatregelen te omschrijven.</p>	Voer alsnog een DPIA uit en breng de risico's en genomen maatregelen in kaart.
2.2	Register van verwerkingen opgenomen?	<p>De AVG legt bij de gemeente de verantwoordelijkheid om aan te tonen dat wordt voldaan aan de privacyregels. De verantwoordingsplicht houdt in dat de gemeente moet kunnen aantonen dat verwerkingen aan de regels van de AVG voldoen. Het verwerkingsregister bevat informatie over de gemeentelijke processen en geeft aan welke persoonsgegevens hiervoor worden verwerkt. De afhandeling van de toeslagenaffaire is niet in het gemeentelijke register van</p>	Neem de verwerking op in het gemeentelijke register van verwerkingen. De contractpersoon van sociaal domein kan hierbij helpen.

		verwerkingen opgenomen.	
2.3	Is er een verwerkersovereenkomst?	<p>Ja, tussen de gemeente en de belastingdienst. De werkzaamheden vinden plaats zoals in de verwerkersovereenkomst omschreven.</p> <p>Belangrijkste punten zijn:</p> <p>Gegevens die ontvangen zijn van de belastingdienst worden verwijderd volgens de afspraken uit de overeenkomst.</p> <p>Medewerkers tekenen geheimhoudings- verklaringen, deze worden beheerd en bewaard door de unitcoördinator SHV.</p> <p>Daar waar er inbreuken/datalekken zijn wordt dit in het gemeentelijke overzicht van Datalekken bijgehouden.</p>	
2.4	Verwerkingen nog in overeenstemming met de afspraken zoals vastgelegd in de overeenkomst	<p>Er is één verklaarbare afwijking. Gegevens van betrokkene die geen hulp wensen te ontvangen moeten volgens de overeenkomst direct worden verwijderd. Dit wordt binnen Zoetermeer na 4 weken gedaan. Dit is ingevoerd omdat er regelmatig spijtoptanten zijn. Betrokkenen die aangeven dat ze geen hulp willen maar na een paar dagen toch contact opnemen. Om het werkbaar te houden is er een aparte map gemaakt waarin deze gegevens worden opgeslagen en na 4 weken verwijderd.</p>	
3	Proces		
3.1	Waar worden de gegevens opgeslagen?	<p>Sharepoint De toegang wordt beheerd door de projectleider en de teammanager.</p>	<p>Werk in de DPIA nader uit hoe lang en waar de</p>

			dossiers bewaard worden.
4	Medewerkers		
4.1	Wie hebben toegang tot gegevens en hoe groot is de groep.	Alleen medewerkers die voor de uitoefening van hun functie toegang tot de gegevens nodig hebben. Dit zijn er op dit moment 14. Bij uitdiensttreden vervalt iemand zijn account. Bij wijziging van functie is het de projectleider en/of teammanager die de toegang tot Sharepoint wijzigt.	
4.2	Hebben medewerkers deelgenomen aan de leertuinen. Documenten - Enzo (zoetermeer.nl)	De Leertuinen Privacy zijn een methode die onze organisatie helpt om beter integraal te werken binnen het Sociaal Domein en het Veiligheidsdomein en met ketenpartners. Tijdens hoorcolleges en trainingen wordt op heldere wijze uitgelegd welke mogelijkheden er zijn om integraal te werken en hoe je hiervoor op de juiste manier gegevens kunt delen binnen en buiten het Sociaal Domein. Voor alle medewerkers met regelmatig klantcontact in het Sociaal Domein en het Veiligheidsdomein is het volgen van deze training cruciaal voor de uitvoering van je werk, daarom worden de hoorcolleges voor deze groep opgevolgd door trainingen waarin je het geleerde in de praktijk brengt. Het concept leertuinen is niet bekend.	Medewerkers aanmelden voor de colleges leertuinen.
5	Betrokkenen		
5.1	Is toestemming nodig?	Nee	
5.2	Geïnformeerd?	nvt	
5.3	Proces van inzage geregeld?	Ja. Kan via de gemeentelijke website worden aangevraagd. Privacystatement gemeente Zoetermeer Gemeente Zoetermeer	

6	Gegevensdelen		
6.1	Met wie worden gegevens gedeeld (intern/extern)	<p>Er worden beperkt gegevens gedeeld.</p> <p>In de eerste fase zijn de slachtoffers aangeschreven. De adresgegevens zijn gedeeld met de drukkerij waar de gemeente een overeenkomst mee heeft. Dit ter verzending.</p> <p>Er zijn burgers die zich melden als slachtoffer van de toeslagenaffaire. Zolang deze melding wordt gedaan worden gemeentelijke terugvorderingen stilgezet. Indien blijkt dat iemand geen erkend slachtoffer is worden de namen doorgegeven aan de afdeling terugvordering zodat openstaande incasso's weer worden opgestart.</p>	
6.2	Zijn er datalekken geweest?	<p>Ja, deze zijn gemeld via Topdesk.</p> <p>Dit is volgens de gemeentelijke procedure gedaan.</p>	
6.3	Zijn er klachten ingediend?	Niet op het gebied van gegevensverwerking.	

Conclusie:

Voor zover is toegelicht en aangetoond wordt er zorgvuldig met de persoonsgegevens van de slachtoffers van de toeslagenaffaire omgegaan.

De aanbevelingen betreffen:

- Voer een DPIA uit
- Neem de verwerking op in het gemeente register van verwerkingen
- Laat de medewerkers meedoen aan de Leertuinen sociaal domein.